

БИЧКОВА СВІТЛАНА СЕРГІЙВНА

доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу приватного права та процесу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

ORCID 0000-0002-8227-2127

БОБРИК ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ

доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу приватного права та процесу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

ORCID 0000-0002-2152-9937

УДК [347.97/.99:346.9]:347.965

DOI 10.37772/2518-1718-2024-3(47)-5

КОЛІЗІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЦИВІЛЬНОМУ ТА ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЇХ ЗАВДАНЬ

Стаття присвячена виявленню колізійних аспектів і прогалин правового регулювання представництва у цивільному і господарському судочинстві з урахуванням забезпечення виконання їх завдання. Констатується, що ефективність захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави інколи прямо залежить від участі у судовому процесі представників.

Метою статті стало виявлення на підставі аналізу відповідних положень ЦПК України та ГПК України наявних суперечностей у регулюванні участі представників у судовому процесі, а також визначення шляхів їх усунення.

За результатами проведеного дослідження запропоновано внести зміни до ЦПК України і ГПК України для уніфікації тотожних положень, а також для забезпечення однозначного сприйняття нормативних приписів у правозастосовній діяльності. Зроблено висновок, що слід викласти всі обмеження щодо здійснення процесуального представництва у ст. 61 ЦПК України, ст. 59 ГПК України, доповнивши їх вказівкою на невичерпність закріпленого переліку і виключивши ч. 5 ст. 64 ЦПК України, ч. 5 ст. 61 ГПК України, які дублюють положення, закріплені в інших нормах. Слід розширити переліки інших учасників судового процесу в ч. 1 ст. 61 ЦПК України, ч. 1 ст. 59 ГПК України за рахунок згадування у них судового розпорядника і експерта з питань права. Доцільно чітко вказати у процесуальному законі, що законні представники можуть доручати представляти інтереси осіб, на захист прав, свобод та інтересів яких вони діють, іншим особам з дотриманням правил, встановлених у статтях 60, 61 ЦПК України і статтях 58, 59 ГПК України.

Наголошується на тому, що наразі залишаються невирішеними й потребують окремого дослідження питання щодо місця представників серед учасників судового процесу; самопредставництва та документів, що посвідчують повноваження осіб, які здійснюють самопредставництво юридичних осіб і держави.

Ключові слова: судовий процес, цивільне судочинство, господарське судочинство, представництво, учасники справи, представник, адвокат.

Постановка проблеми. Участь у судовому процесі представників допомагає забезпечувати виконання завдання цивільного і господарського судочинства, яким, відповідно до ч. 1 ст. 2 ЦПК України [1], ч. 1 ст. 2 ГПК України [2], є справедливий, неуперед-

жений та своєчасний розгляд і вирішення судових справ (спорів) з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Ефективність такого захисту інколи прямо залежить від участі у судовому процесі представників. Адже інститут представництва відіграє значну роль для забезпечення процесуальних інтересів учасників справи, а також для захисту у разі потреби прав, свобод та інтересів суб'єктів процесуальних правовідносин, які не можуть особисто здійснювати свої процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки (зокрема, внаслідок віку чи з інших об'єктивних причин), або бажають отримати кваліфіковану правничу допомогу чи обирають для свого представництва певну особу з інших міркувань.

До речі, в деяких країнах відсутність у судовому процесі законного представника недієздатної особи є підставою для одноразового повторного відкриття справи [3, с. 27–28].

Як впливає із положень ЦПК України (зокрема, ст. 59, ч. 3 ст. 64) [1], процесуальне представництво у цивільному судочинстві буває двох видів: 1) законне представництво (представництво за законом); 2) представництво за довіреністю. При чому простежується, що поняття «представництво за довіреністю» не означає обов'язкового підтвердження повноважень представника саме довіреністю, а охоплює й випадки посвідчення повноважень адвоката як представника ордером та дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги, виданим відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» [4] (ч. 4 ст. 62 ЦПК України [1]).

Проаналізувавши норми ГПК України (наприклад, ст. 57, ч. 3 ст. 61) [2], можна побачити, що законодавець поіменовує три види процесуального представництва: 1) законне представництво; 2) представництво за довіреністю; 3) представництво за ордером. Відразу стає помітною нелогічність такого поділу, оскільки законне представництво виокремлюється за підставами виникнення, а два інших – за документами, що посвідчують повноваження представника.

З огляду на це, вважаємо, слід зупинитися на двох видах процесуального представництва за прикладом цивільного судочинства.

Отже, **об'єктом дослідження** є правовідносини із представництва у цивільному і господарському судочинстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Представництво за об'єкт своїх наукових розвідок науковці обирали неодноразово. Зокрема, окремі аспекти представництва чи його загальну характеристику в межах цивільного чи господарського судочинства досліджували Ю. В. Білоусов, К. В. Гусаров, С. М. Гушилик, О. С. Єпанчінцев, Д. В. Іванчулинець, В. В. Комаров, Г. З. Лазько, О. В. Россильна, О. Ю. Русин, Г. О. Світлична, С. Я. Фурса,

С. А. Чванкін, М. В. Шпак. Однак детальній порівняльній характеристиці положень цивільного процесуального та господарського процесуального законодавства у відповідному контексті увага не приділялася.

Мета статті. За мету при написанні статті поставлено виявлення на підставі аналізу відповідних положень ЦПК України та ГПК України наявних суперечностей у регулюванні участі представників у судовому процесі, а також визначення шляхів їх усунення.

Вперше у вітчизняній науці на підставі виявлених колізій правового регулювання представництва в цивільному та господарському судочинстві через призму їх завдань обґрунтовано з наукової точки зору необхідність усунення таких колізій для забезпечення однакового застосування нормативних приписів щодо участі представників у судовому процесі.

Виклад основного матеріалу. У статтях 60, 61 ЦПК України [1], статтях 58, 59 ГПК України [2] встановлено вимоги до особи представника та обмеження щодо здійснення процесуального представництва (і законного, і за довіреністю).

Однак додаткові правила можна виявити й в інших нормах процесуальних кодексів, а також інших законодавчих актах. Так, згідно із ч. 2 ст. 54 ГПК України [2] посадова особа, до якої пред'явлений позов про відшкодування збитків, завданих нею юридичній особі, не вправі представляти юридичну особу та призначати іншу особу для представництва юридичної особи в даній справі. У ч. 5 ст. 64 ЦПК України [1], ч. 5 ст. 61 ГПК України [2] закріплено правило, згідно із яким у разі припинення повноважень представника на здійснення представництва особи у справі представник не може бути у цій самій справі представником іншої сторони, третьої особи на іншій стороні або третьої особи із самостійними вимогами щодо предмета спору. Проте, за своєю суттю, ці положення дублюють правила, закріплені відповідно у ч. 2 ст. 61 ЦПК України [1] та ч. 2 ст. 59 ГПК України [2]. Крім того, статті 64 ЦПК України [1] і 61 ГПК України [2] присвячені повноваженням представника в суді, а не особам, які не вправі бути представниками. Тому ч. 5 ст. 64 ЦПК України [1], ч. 5 ст. 61 ГПК України [2] слід виключити. Адвокат має відмовитися від виконання договору про надання правничої допомоги, укладеного адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, у визначених ч. 1 ст. 28 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [5] випадках. У зв'язку із цим із змісту зазначеної норми можна виокремити й інші випадки, коли адвокат не може бути представником у відповідному судовому процесі, зокрема, якщо він є членом сім'ї або близьким родичем посадової особи, яка брала або бере участь

у цьому процесі; якщо він надає правову допомогу іншій особі (яка, вбачається, не обов'язково належить до учасників судової справи), інтереси якої можуть суперечити інтересам довірителя у судовій справі.

Тож існує потреба в доповненні ст. 61 ЦПК України [1], ст. 59 ГПК України [2], що на сьогодні містять вичерпні переліки, новою частиною, в якій закріпити правило: не можуть бути представниками в суді й інші особи в установлених у законі випадках.

Відповідно до ч. 1 ст. 60 ЦПК України [1], ч. 1 ст. 58 ГПК України [2] представником у суді може бути адвокат або законний представник. Як бачимо, ці норми сформульовані як імперативні приписи, без винятків і можливості розширеного тлумачення. Проте уже в ч. 2 цих же статей передбачено інше – в деяких категоріях судових справ представниками можуть бути й інші особи. Також у ст. 61 ЦПК України [1], ст. 59 ГПК України [2] встановлені випадки, коли особа, у тому числі адвокат і, навіть, інколи законний представник (наприклад, якщо відповідна особа уже представляє у цій справі іншу особу, інтереси якої у справі суперечать інтересам її підопічного) не вправі брати участь у справі у процесуальному статусі представника. У зв'язку із цим вбачається за необхідне виправити ч. 1 ст. 60 ЦПК України [1], ч. 1 ст. 58 ГПК України [2] задля дотримання правил законодавчої техніки і доповнити їх положення словами «за винятками, встановленими у законі».

Ще один аспект щодо осіб, які не можуть бути представниками: аналіз ч. 1 ст. 61 ЦПК України [1], ч. 1 ст. 59 ГПК України [2] дозволяє побачити, що в їх змісті закладено три упущення (неточності).

Так, не може бути представником в суді особа, яка бере участь у справі як секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач та свідок або є помічником судді, який розглядає справу. Насамперед, перелічені суб'єкти не можуть бути поіменовані «особами, які беруть участь у справі», оскільки не є учасниками справи і мета їх діяльності у судовому процесі полягає у наданні певної, визначеної законом допомоги для забезпечення процесу розгляду і вирішення відповідної справи. Тому законодавець і об'єднав їх в окремії групі – «інші учасники судового процесу».

Далі – незрозуміло, чому законодавець у наведеному переліку не згадає про судового розпорядника та експерта з питань права. Адже вони також наділені процесуальним статусом іншого учасника судового процесу у відповідній справі. А тому, яким чином вони можуть бути наділені одночасно двома процесуальними статусами в одному судовому процесі? Зокрема, можуть виникнути підстави для сумніву щодо наявності можливого конфлікту інтересів (наприклад, хоча експерт з питань права надає висно-

вок з обмеженого кола таких питань, він може викласти позицію на користь відповідного учасника справи, тим більше, що цей учасник судового процесу не попереджається про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок). Таким чином, особа, яка у судовій справі здійснює функції судового розпорядника чи залучається для надання висновку з питань права, має бути виключена з числа осіб, які вправі бути представниками у відповідній справі.

І третє, що потрібно виправити у згаданих нормах, – словосполучник «та». Адже згідно з їх чинною редакцією та правилами формальної логіки для того, щоб особа не могла бути представником, вона має виступати в одному і тому самому судовому процесі одночасно секретарем судового засідання, експертом, спеціалістом, перекладачем та свідком. Вбачається, нелогічність такої позиції не потребує жодного коментування.

З огляду на зазначене, до ч. 1 ст. 61 ЦПК України [1], ч. 1 ст. 59 ГПК України [2] слід терміново внести зміни, виклавши їх в новій редакції: «Не може бути представником в суді особа, яка у відповідній справі є секретарем судового засідання, судовим розпорядником, свідком, експертом, експертом з питань права, перекладачем, спеціалістом або помічником судді, який розглядає справу».

Додатково до положень ст. 61 ЦПК України [1], ст. 59 ГПК України [2], що передбачають так зване процесуальне несумісництво, доцільно закріпити правило, згідно із яким не може бути представником також особа, яка є учасником відповідної справи, якщо її інтереси суперечать інтересам довірителя.

Щодо спеціального процесуального статусу представників можна відзначити, що при законному представництві вони наділені додатковим правом доручати ведення справи в суді іншим особам (ч. 3 ст. 59 ЦПК України [1], ч. 3 ст. 57 ГПК України [2]). Проте, звичайно, таке право може бути здійснене в межах, визначених у статтях 60, 61 ЦПК України [1], 58, 59 ГПК України [2]. Для представництва за довіреністю зазначеного процесуального права законодавець не передбачив. А тому, вважаємо, слід виходити із загальних засад здійснення такого представництва і керуватися ст. 240 ЦК України [6] щодо передоручення.

Крім того, правовий статус законних представників відрізняється й тим, що особа, яку вони представляють, не може їх обмежити у вчиненні певних процесуальних дій. Процесуальний закон також наділяє їх повним спектром відповідного процесуального статусу. Між іншим, цим, серед іншого, підтверджується можливість наділення патронатного вихователя цивільним процесуальним статусом саме представника за довіреністю [7, с. 142–143].

Однак деякі обмеження щодо здійснення дій представником, у тому числі і законним (зокрема, статті 68, 70, 71, ч. 3 ст. 238 ЦК України [6], ст. 177, ч. 5 ст. 190 СК України [8]), та наслідки перевищення наданих представникові повноважень (ст. 241 ЦК України [6]) закріплено у матеріальному законі. Тому суд повинен враховувати подібні обмеження під час здійснення законним представником окремих процесуальних дій, зокрема відмови від позову, визнання позову, укладення мирової угоди.

Звернімо увагу ще на один аспект. Закріплене у ч. 3 ст. 59 ЦПК України [1], ч. 3 ст. 57 ГПК України [2] формулювання призвело до висловлення в юридичній літературі думки про те, що представники за довіреністю представляють у судовому процесі інтереси законних представників [9, с. 164].

З одного боку, представник за довіреністю, дійсно, допомагає законному представникові здійснювати його функції із захисту прав, свобод та інтересів особи, яку він представляє. Проте представник за довіреністю представляє цю особу при наділенні відповідним процесуальним статусом у судовій справі, а не законного представника. Деякою мірою наведене можна аргументувати і посиланням на зміст ст. 45 ЦПК України [1], в якій мова постійно йде окремо про представника та законного представника дитини. Можна було б припустити, що в цьому випадку під терміном «представник» мається на увазі особа, яку обрала неповнолітня особа, наділена цивільною процесуальною дієздатністю. Проте в указаній статті законодавець не розмежовує права малолітньої та неповнолітньої особи, у тому числі неповнолітньої особи, яка має право особисто здійснювати процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки у суді. Положення ст. 45 ЦПК України [1] повністю поширюються на всіх осіб віком до вісімнадцяти років.

Тому пропонується врахувати прогалини і неточності чинної редакції ч. 3 ст. 59 ЦПК України [1], ч. 3 ст. 57 ГПК України [2] та викласти їх в новій редакції: «Законні представники можуть доручати представляти інтереси осіб, на захист прав, свобод та інтересів яких вони діють, іншим особам з дотриманням правил, встановлених у статтях 60, 61 ЦПК України (статтях 58, 59 ГПК України відповідно)».

Окремі науковці відмічають, що у законодавстві не міститься відповіді на питання щодо участі у справі одночасно кількох представників одного учасника справи з однаковими або ж різними повноваженнями. Але на практиці, загалом, це не викликає значних труднощів і така участь є можливою [10, с. 237]. Ми також не вбачаємо нормативних заборон щодо участі кількох процесуальних представників однієї особи, при чому, видається, ч. 3 ст. 59 ЦПК

України [1], ч. 3 ст. 57 ГПК України [2] прямо передбачають відповідну можливість (при уповноваженні законним представником представника за довіреністю), але й вважаємо правомірною участь одночасно кількох представників за довіреністю.

І, наостанок, доцільно звернути увагу на некоректність використання законодавцем терміну «ведення справи» у прив'язці до діяльності процесуальних представників (ч. 3 ст. 59, ч. 2 ст. 62, ч. 3 ст. 63, ч. 1 ст. 64, ч. 3 ст. 252, п. 2 ч. 1 ст. 257 ЦПК України [1], ч. 3 ст. 57, ч. 1 ст. 61, ч. 2 ст. 228 ГПК України [2]). Процесуальний представник не «веде» і не може «вести» судову справу. Таке дієслово є застосовуваним лише до двох суб'єктів процесуальних правовідносин із застереженням: суд веде судові засідання, секретар судового засідання – його протокол. У назві представник уже закладено вид його діяльності – він представляє певну особу, допомагаючи їй здійснювати належні їй процесуальні права і виконувати покладені на неї процесуальні обов'язки. Отже, пропонуємо усунути таку термінологічну неточність і внести відповідні зміни до указаних статей процесуального законодавства.

Висновки. На підставі вищевикладеного стає зрозумілим, що чинні ЦПК України [1] і ГПК України [2] потребують внесення змін і доповнень щодо питань участі представників у судових справах.

Зокрема, слід викласти всі обмеження щодо здійснення процесуального представництва у ст. 61 ЦПК України [1], ст. 59 ГПК України [2], доповнивши їх вказівкою на невичерпність закріпленого переліку і виключивши ч. 5 ст. 64 ЦПК України [1], ч. 5 ст. 61 ГПК України [2], які дублюють положення, закріплені в інших нормах.

Також потрібно розширити переліки інших учасників судового процесу в ч. 1 ст. 61 ЦПК України [1], ч. 1 ст. 59 ГПК України [2] за рахунок згадування у них судового розпорядника і експерта з питань права.

Доцільно чітко регламентувати у процесуальних кодексах, що законні представники можуть доручати представляти інтереси осіб, на захист прав, свобод та інтересів яких вони діють, іншим особам з дотриманням правил, встановлених у статтях 60, 61 ЦПК України [1] і статтях 58, 59 ГПК України [2].

Проте наразі залишаються невирішеними й потребують окремого дослідження питання щодо місця представників серед учасників судового процесу, самопредставництва і документів, що посвідчують повноваження осіб, які здійснюють самопредставництво юридичних осіб і держави. Такі проблемні аспекти потребують окремого детального аналізу і становлять перспективні напрями подальших наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (у редакції Закону України № 2147-VIII від 03.10.2017 р., з подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. (у редакції Закону України № 2147-VIII від 03.10.2017 р., з подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
3. Gusarov K., Terekhov V. Finality of judgement in civil cases and related considerations: the experience of Ukraine and Lithuania. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2019. № 4 (5). P. 6–29. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-2.4-a000020>.
4. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI (з подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI (з подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (з подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
7. Bychkova S. S. Legal regulation of foster care of children in Ukraine: gaps and conflicts. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2020. Vol. 27. № 1. P. 133–146. [https://doi.org/10.37635/jnalsu.27\(1\).2020.132-146](https://doi.org/10.37635/jnalsu.27(1).2020.132-146).
8. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III (з подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
9. Єпанчинцев О. С. Інститут представництва у спрощеному позовному провадженні. *Новели цивільного процесуального законодавства: представництво*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16.05.2019 р.). Одеса: Фенікс, 2019. С. 162–165.
10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / За заг. ред. Василюни Н. В., Гулька Б. І., Кота О. О. Київ: «Дакор», 2021. 1028 с.

REFERENCES

1. Code of Civil Procedure of Ukraine, No. 1618-IV (2004, March 18) (as amended by Law of Ukraine No. 2147-VIII dated 2017, October 3, with subsequent amendments). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].
2. Commercial Procedural Code of Ukraine, No. 1798-XII (1991, November 6) (as amended by Law of Ukraine No. 2147-VIII dated 2017, October 3, with subsequent amendments). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> [in Ukrainian].
3. Gusarov, K., & Terekhov, V. (2019). Finality of judgement in civil cases and related considerations: The experience of Ukraine and Lithuania. *Access to Justice in Eastern Europe*, 4(5), 6–29. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-2.4-a000020> [in Ukrainian].
4. Law of Ukraine On Free Legal Aid: No. 3460-VI (2011, June 2) (with subsequent amendments). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text> [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine On the Bar and Advocacy: No. 5076-VI (2012, July 5) (with subsequent amendments). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> [in Ukrainian].
6. Civil Code of Ukraine: No. 435-IV dated 2003, January 16 (with subsequent amendments). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
7. Bychkova, S. S. (2020). Legal regulation of foster care of children in Ukraine: Gaps and conflicts. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27(1), 133–146. [https://doi.org/10.37635/jnalsu.27\(1\).2020.132-146](https://doi.org/10.37635/jnalsu.27(1).2020.132-146) [in Ukrainian].
8. Family Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 2947-III dated 2002, January 10 (with subsequent amendments). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian].
9. Yepanchyntsev, O. S. (2019). The institute of representation in simplified lawsuit proceedings. In *Novely tsyvilnoho protsesualnoho zakonodavstva: predstavnytstvo: materialy Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii do 150-yi richnytsi z dnia vidkryttia pershoi sudovoi palaty u m. Odesa* (pp. 162–165). Odesa: Feniks [in Ukrainian].
10. Vasylyna, N. V., Hulko, B. I., & Kot, O. O. (Eds.). (2021). *Civil Procedure Code of Ukraine: Scientific and Practical Commentary*. Kyiv: Dakor [in Ukrainian].

BYCHKOVA SVITLANA

2nd PhD in Law, Professor, Chief Researcher of the Private Law and Procedure Department
of Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship
of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

BOBRYK VOLODYMYR

2nd PhD in Law, Professor, Head of the Private Law and Procedure Department of Academician
F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of National Academy
of Legal Sciences of Ukraine

THE CONFLICT OF LEGAL REGULATION OF REPRESENTATION IN CIVIL AND COMMERCIAL JUDICIAL PROCEEDINGS THROUGH THE LENS OF THEIR TASKS

Problem setting. The effectiveness of the protection of violated, unrecognized or challenged rights, freedoms or interests of individuals, rights and interests of legal entities, interests of the State sometimes directly depends on the participation of representatives in the legal process. In this regard, the article is devoted to the identification of conflicts and gaps in the legal regulation of representation in civil and commercial proceedings, taking into account the fulfillment of their tasks.

Analysis of recent researches and publications. Some aspects of representation or its general characteristics within civil or commercial proceedings were studied by Yu. V. Bilousov, K. V. Husarov, S. M. Hushylyk, O. S. Yepanchintsev, D. V. Ivanchulynets, V. V. Komarov, H. Z. Lazko, O. V. Rossylina, O. Yu. Rusyn, H. O. Svitlychna, S. Ya. Fursa, S. A. Chvankin, M. V. Shpak. However, no attention was paid to the detailed comparative characteristics of the provisions of civil procedural and economic procedural legislation in the relevant context.

Purpose of research is identification of existing contradictions in the regulation of participation of representatives in the judicial process based on the analysis of the relevant provisions of the Civil Procedure Code of Ukraine and the Economic Procedure Code of Ukraine taking into account the challenges of judicial proceedings and identifying ways to address them.

Article's main body. The regulatory requirements for representative identity and limitations on the exercise of procedural representation are analyzed in detail, the features of the special procedural status of the legal representative are characterized, the issue of on the simultaneous participation of several representatives of a party in a case with the same or different powers is investigated.

Conclusions and prospects for the development. In connection with the identification of conflicts in the study of legal regulation of representation in civil and commercial proceedings, the need to eliminate such conflicts is scientifically justified through their objectives. With this in mind, it is proposed to amend the Civil Procedure Code of Ukraine and the Economic Procedure Code of Ukraine for unification of identical provisions, as well as ensuring unambiguous perception of regulatory requirements in enforcement activities.

Key words: judicial process, civil proceedings, economic proceedings, representation, participants in the case, representative, lawyer.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Бичкова С. С., Бобрик В. І. Колізії правового регулювання представництва в цивільному та господарському судочинстві через призму їх завдань. *Право та інновації*. 2024. № 3 (47). С. 33–38.